

روشنفکرِ میهنی

(برش‌هایی از زندگی جلال آل‌احمد)

www.ketab.ir

WWW.Ketab.ir

سرشناسه :	مهرجو، حبیب‌الله - ۱۳۶۲
عنوان و نام پدیدآور:	روسمکرهای (برش‌هایی از زندگی جلال آل‌احمد) / تألیف حبیب‌الله مهرجو.
مشخصات نشر:	تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری:	۱۱۲ ص: مصور.
فروست:	مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۰۱۳؛ دانستیهای انقلاب اسلامی برای جوانان؛ ۱۳۳.
شابک:	۷-۸۱۳-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸: ۴۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه
عنوان دیگر:	برش‌هایی از زندگی جلال آل‌احمد.
موضوع:	آل‌احمد، جلال، ۱۳۰۲-۱۳۴۸ -- سرگذشتنامه .
موضوع:	Al Ahmad, Jalal -- Biography
شناسنامه افزوده:	مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی
رده‌بندی کنگره:	PIR ۷۹۳۷ / م ۹ ر ۹ ۱۳۹۵
رده‌بندی دیویی:	۸۱۳/۶۲
شماره کتابشناسی ملی:	۴۲۹۵۰۴۰

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

• مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات •

عنوان: روشنفکر میهنی (برش‌های انجمن روحانی حلال آل‌احمد)

تألیف: حبیب‌الله مهرجو

نوبت چاپ: اول، تابستان ۳۹۵

شمارگان: ۲۵۰۰ قیمت: ۴۰۰۰ تومان

حروف‌چینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۱۹-۸۱۳-۷

ISBN : ۹۷۸-۹۶۴-۴۱۹-۸۱۳-۷

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبه‌روی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۱	پیشگفتار
۱۳	۱. فرزندی از آل احمد
۱۵	۲. دورانِ عُسرت
۱۷	۳. تحصیلات
۱۹	۴. حق با کیست؟
۲۱	۵. تحصیل در دانشسرا
۲۳	۶. جدال در گرگ و میش تاریخ
۳۰	۷. مردِ دانشور
۳۳	۸. انجمن اصلاح
۳۵	۹. روح عصیانگر
۳۸	۱۰. عبور از آرمانشهر مسکو
۴۰	۱۱. سه تار شکسته
۴۲	۱۲. بوسه بر سیاست
۴۴	۱۳. در محضر استاد
۴۸	۱۴. روضه خوانی جلال

۱۵. حفظ شأن پدر ۴۹
۱۶. نون والقلم ۵۱
۱۷. چهره‌پرداز جامعه ۵۴
۱۸. سایه‌ی جلال ۵۹
۱۹. در صحبت مردم ۶۲
۲۰. روشنفکر مردمی ۶۴
۲۱. بر ستیغ سخن ۶۶
۲۲. بازگشت به خویشتن ۶۸
۲۳. جانا سخن از زبان ما می‌گویی ۷۳
۲۴. زایش غرب‌زدگی ۷۷
۲۵. سی در میقات ۸۲
۲۶. مری منکوک ۸۵
- تصاویر ۸۹
- کتابنامه ۹۹

مقدمه

متجددین و نواندیشان دینی در سال‌های جنگ سرد میان غرب و شرق در ایران نیز مانند سایر کشورها نفوذ بیشتری یافتند. در کشور ایران اشخاصی چون دکتر شریعتی و جلال آل‌احمد تلاش کردند تا با آمیختن دیدگاه‌های روشنفکری و فرهنگی غنی ایرانی - اسلامی نوع دیگری از فرهنگ و سیاست را برای تقابل با فرهنگ‌های وارداتی و رایج ایجاد نمایند.

در این گذار تاریخی، برخی روشنفکران مذهبی نیز کوشیدند با تفسیر کردن دین با مظاهر عامیانه بیان اسلام و زندگی نوین جهانی پیوند ایجاد نموده و حاضرین را به این دو پوچ و غیرممکن فرض نشود و اسلام را پویا و حسی ترسیم نمایند؛ در حالی که اسلام فی‌نفسه علم‌گرا و تفکر بر اندیشیدن را بر جهل و نادانی برتری داده و حرکت به سمت تعالی و حیات طیبه را هدف خود قرار داده است.

جلال آل‌احمد از سرآمدان اندیشمند مسلمان بود که پس از تجربه دوره‌های متفاوت و متضاد، از روشنفکری به سبک غربی تا تفکرات پیشرو سوسیالیستی و سپس بازگشت به

۱۰..... روشنفکر میهنی (برش‌هایی از زندگی جلال آل احمد)

خود و اندیشه‌های ناب مذهبی و همراهی با روحانیت اصیل همانند حضرت امام خمینی (ره)، به سهم خود به اعتلای ایران اسلامی پرداخت.

مرور زندگانی سیاسی - اجتماعی و اندیشه‌های مفاخر کشوری می‌تواند در انتخاب راه و پیمودن استوار آن برای نسل جوان بسیار گرانبها و سودمند باشد و این کتاب توانسته زوایای مختلف زندگی این اندیشمند مسلمان معاصر را برای مخاطبین ترسیم نماید.

در پایان ضمن تشکر و قدردانی از نویسنده محترم، از تمامی همکاران مؤسسه فرهنگی هنری مرکز اسناد انقلاب اسلامی تشکر و تبریک عرض می‌گردد.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی

WWW.KETABOON.COM

پیشگفتار

«وظیفه‌ی ما اینه که حق رفته‌ها رو ادا کنیم...»

(سرگذشت کندوها، ص ۲۷)

نویسندگانی هستند که می‌توان از نوشته‌هایشان جدا از شخصیت و رفتارشان سخن گفت، چنان‌که گویی دو کس هستند: یکی آن‌که می‌نویسد و دیگری آن‌که زندگی می‌کند. اما آل‌احمد عکس این بود. نوشته‌ها و خلت و خو و رفتارش درهم تنیده بود. آل‌احمد در صفحه‌ی دوازدهم داستانی و در تاریخ اندیشه‌ی سیاسی - اجتماعی ایران هم‌راه نقشی درخور توجه داشته است.

جلال آل‌احمد یکی از شخصیت‌هایی است که در طرز زندگی خویش، فرازونشیب‌های زیادی را پشت سر گذاشت. او گذشته‌اش را قدم‌به‌قدم فراروی مردم و در اختیار نسل بعد خود قرار داد. دگرگونی و نوسانات روحی او در دو دوره‌ی زندگی متضاد، از نماز شب خواندن تا مخالفت با خرافات دینی و مذهبی، از سنت‌گرایی تا تجدد، جذب شدن به سوی و طرد شدن از سوی دیگر به بهانه‌ی بی‌دینی

یا به‌عنوان خیانت، و دستِ آخر تنها و معلق ماندن همگی به‌خوبی نشان‌دهنده‌ی روحیه‌ی کمال‌جویی و آرمان‌خواهی وی است. او به هیچ مسئله و موضوعی اشاره نمی‌کند مگر اینکه راه‌حلی در جهت بهبود وضعیت آن ارائه کرده باشد.

این اثر شرح متعارف و یکپارچه‌ی زندگی آل احمد نیست، بلکه سعی شده است با مطالعه و بررسی زمانه و زندگی جلال برش‌ها و نقاط عطف حیات وی را در ذیل نگاه این مشخص و با زبانی ساده و محتوایی مستند برای خوانندگان و علاقمندان بازگویی کند. قطعات مختلف در کنار هم و در ترکیب با یکدیگر تصویری تأثیرگذار از زندگی آل احمد به دست می‌دهد. امید که مقبول واقع شده و مورد استفاده قرار گیرد.

حبیب‌الله مهرجو

خرداد ۱۳۹۵